

Valsts prezidenta Andra Bērziņa uzruna ANO Ģenerālās asamblejas 69.sesijā, Ņujorkā

Publicēts: 25.09.2014.

[Andris Bērziņš](#)

Prezidenta kungs, ģenerālsēkretāra kungs, ekselences, dāmas un kungi! Tā kā mēs ievadām izšķirošu Ģenerālās asamblejas sesiju, mums ir jānosaka mūsu attīstības virziens pēc 2015.gada. Mūsu turpmākai darbībai ir jābalstās uz drošību, attīstību un cilvēktiesībām. Ja viens no šiem elementiem netiek attīstīts, tad pārējie divi arī neizdosies.

Prezidenta kungs!

Šogad mēs pieminējam Pirmā un Otrā pasaules kara gadadienas. Abi kari sākās Eiropā, bet ātri izplatījās visā pasaulē, izpostot neskaitāmu miljonu cilvēku dzīves. Tautu Savienība un Apvienoto Nāciju Organizācijas tika veidotas uz šo karu atstātajiem pelniem.

Šodien atkal globālo drošību un mieru atkal apdraud spēki, kas vēlas pārrakstīt pasaules vēsturi un starptautiskās kārtības noteikumus.

Krievijas agresija pret Ukrainu ignorē ANO pamatprincipus, apgāžot starptautiskās sistēmas pašus pamatus. Tā ir sagrābusi suverēnas Eiropas valsts daļu, izmantojot iepriekš neredzētas karadarbības taktiku un milzīgu propagandu pret savu kaimiņvalsti. Tā pieļāva traģisko civilās lidmašīnas notriekšanu. Krievija ir parādījusi, ka līgumiem un saistībām nav nozīmes, un tā nepamatoti ignorē un manipulē ar starptautisko viedokli. Šīs darbības var kvalificēt tikai kā apdraudējumu mieram un drošībai pasaulē.

Pasaule, tostarp ANO Ģenerālā asambleja, ir atbalstījusi Ukrainas teritoriālo nedalāmību. Starptautiskā kopiena ir nosodījusi un neatzīs Krievijas īstenoto Krimas un Sevastopoles pretlikumīgo aneksiju.

Krievijai ir ļoti svarīga loma Eiropas drošībā un stabilitātē, un tai būtu jābūt risinājuma daļai, nevis problēmas cēlonim. Latvija cer, ka pamiers, par kuru vienojās 5.septembrī, tiks godīgi un pastāvīgi ievērots. Latvija aicina Krieviju nekavējoties izvest savus bruņotos spēkus no Ukrainas teritorijas un pārtraukt ieroču un algotņu sūtīšanu teroristu grupējumiem. Mēs aicinām Krieviju atsākt pildīt savas starptautiskās saistības un ievērot starptautiskās tiesības.

Prezidenta kungs!

Pirms 75 gadiem starptautiskās sistēmas sabrukšana jau bija liktenīga Baltijas valstīm. Divi totalitārie režīmi - Hitlera un Staļina - sadalīja Eiropu, un mēs zaudējām savu brīvību uz 50 ilgiem gadiem.

Pirms 25 gadiem vairāk nekā 2 miljoni cilvēku sadevās rokās un izveidoja cilvēku ķēdi caur Igauniju, Latviju un Lietuvu. Baltijas ceļš skaidri parādīja tautas prasību pēc brīvības un valstiskuma atjaunošanas. Baltijas valstu tautas izdarīja savu izvēli. Ukrainas tautai ir tādas pašas tiesības izvēlēties savu demokrātisko ceļu, cilvēktiesības un pamatbrīvības.

Latvija atbalsta globālo un reģionālo starptautisko organizāciju kopējos centienus izmantot visus to rīcībā esošos līdzekļus:

- lai novērstu „iesaldētu konfliktu” Ukrainas austrumu reģionos;
- lai palīdzētu Ukrainai un atbalstītu to;
- lai ievērotu starptautiskus instrumentus, līgumus, saistības un pieprasītu to izpildi no visām pusēm, ieskaitot Krieviju;
- lai saglabātu vienotību un noraidītu mēģinājumus sadalīt Ukrainu, atjaunojot ietekmes sfēras un nodibinot slēptu atbalstu teroristiem kā jaunai normai Eiropā.

Stiprām, uz tiesiskumu balstītām, visaptverošām, demokrātiskām cilvēktiesībām, kas ievēro starptautisko kārtību, kas nodrošina pamatu ilgstošam mieram un drošībai, nav citas alternatīvas.

Prezidenta kungs!

Ilggušo konfliktu atrisināšanai Piedņestrā, Abhāzijā, Dienvidosetijā un Kalnu Karabahā jā saglabā augstas prioritātes statuss starptautiskajā darba kārtībā. Turklāt drošības situācija Tuvajos Austrumos ir ļoti trausla. Izraēlas - Palestīnas konflikta risinājums ir jo sevišķi svarīgs, lai nodrošinātu ilgstošu stabilitāti reģionā.

Pēc vardarbības eskalācijas pēdējo mēnešu laikā starptautiskā sabiedrība, tai skaitā Latvija, ir sniegusi ārkārtas humanitāro palīdzību Gazas iedzīvotājiem. Mēs ceram, ka abas puses pilnībā ievēros pašreizējo pamieru. Tomēr mērķis tiks sasniegts tikai tad, kad tiešās sarunās tiks noslēgta vienošanās par divu valstu risinājumu.

Mēs atzinīgi vērtējam Sīrijas ķīmisko ieroču un ar tiem saistīto materiālu iznīcināšanu. Kaut arī sīriešu nepārtrauktu cilvēcisko ciešanu remdēšana ir tūlītējais mērķis, starptautiskajai sabiedrībai ir jāturpina politiskie centieni, lai rastu risinājumu šim šausminošajam konfliktam. Personas, kas ir atbildīgas par kara noziegumiem un noziegumiem pret cilvēci Sīrijā, ir jāsauc pie atbildības Starptautiskajā krimināltiesā.

Ierobežotās ANO Drošības padomes iespējas savlaicīgi risināt neatliekamas situācijas Sīrijā un Ukrainā uzsvēr nepieciešamību virzīt uz priekšu Padomes reformu. Latvija atbalsta Drošības padomes paplašināšanu abās dalības kategorijās. Tajā pašā laikā Francijas

iniciatīva, kuras mērķis ir ierobežot veto tiesību izmantošanu noteiktos apstākļos, ir pelnījusi mūsu kopīgo uzmanību.

Starptautisko drošības atbalsta spēku (ISAF) misijas noslēgšana Afganistānā šogad būs nozīmīgs solis tās iedzīvotāju ceļā uz pilnīgu atbildību par mieru un stabilitāti savā valstī. Neskatoties uz izaicinājumiem, misijas veikums ir nepārprotams - vairāk miera, vairāk drošības, vairāk cilvēktiesību un vairāk iespēju Afganistānas iedzīvotājiem nekā jebkad agrāk. Nesenās prezidenta vēlēšanas skaidri parādīja tautas vēlmi dzīvot mierpilnā un demokrātiskā sabiedrībā. Afganistānas tauta nepaliks viena pēc 2014.gada. Starptautiskais atbalsts Afganistānai, tostarp drošības jomā, tiks turpināts. Es esmu pārliecināts, ka sadarbība un uzticības veicināšana starp Afganistānu un tās kaimiņvalstīm, tostarp Centrālāzijas valstīm, būs galvenais faktors ilgtermiņa drošības risinājumiem reģionā.

Satraucoša ir pieaugoša vardarbīgas ekstrēmistu ideoloģijas negatīvā ietekme Sirijā, Irākā un citās valstīs. Islāma valsts kareivīgi noskaņotie kaujinieki izmantoja nestabilitāti šajās valstīs un tagad apdraud etniskās un reliģiskās kopienas. Šajā kontekstā Latvija pievienojās ASV koordinētajai starptautiskās sabiedrības pret darbībai Islāma valsts karotājiem. Latvija stingri atbalsta Drošības padomes rezolūciju par ārvalstu teroristu kaujiniekiem. Latvija jau sākusi gatavot līdzekļus, lai nepieļautu ārvalstu teroristu kaujinieku rekrutēšanu un atbalsta sniegšanu tiem.

Latvija pauž bažas par žurnālistu drošību politisko nemieru un konfliktu laikā. Visi sagūstītie žurnālisti ir jāatbrīvo. Brīvi plašsaziņas līdzekļi un piekļuve informācijai, tostarp internetā atrodamajai, ir jebkuras demokrātijas svarīgas sastāvdaļas.

Bruņoti konflikti Āfrikā ietekmē stabilitāti un iedzīvotāju ilgtspējīgu attīstību. Latvija piedalās miera un drošības operācijās Mali un Centrālāfrikas Republikā, lai palīdzētu atrisināt konfliktus un uzlabotu drošības situāciju šajos reģionos.

Latvija ir gatava iesaistīties, lai stiprinātu ANO iesaisti globālā miera uzturēšanā.

Latvija atzinīgi vērtē notiekošo dialogu starp E3+3 valstīm un Irānu, kura mērķis ir vienoties par visaptverošu nolīgumu par Irānas kodolprogrammu. Iesaistītām pusēm, pirmkārt, Irānai, ir jāpieliek visas pūles, lai izmantotu pagarināto termiņu risinājuma atrašanai.

Mums jāstrādā, lai aktualizētu globālās atbrūņošanās un kodolieroču neizplatīšanas jautājumus. 2015.gada Kodolieroču neizplatīšanas līguma pārskatīšanas konferences veiksmīgs iznākums nākamgad ir atkarīgs no uzticības un kopīga mērķa atjaunošanas līgumslēdzēja pušu vidū. Latvija bija viena no pirmajām valstīm, kas parakstīja un ratificēja ANO leroču tirdzniecības līgumu. Mēs aicinām visas ANO dalībvalstis rīkoties tāpat.

Miers un drošība ir gan ilgtspējīgas attīstības veicinātāji, gan izvirzāmi mērķi. Bez sabiedrībām, kurās valda miers, mēs nevaram panākt ilgtspējīgu attīstību. Katra valsts ir atbildīga par šī mērķa sasniegšanu. Mūsu sabiedrībām ir vajadzīgas godīgas un atbildīgas valdības, kuras pasargātu tās no vardarbības un noziedzības, kā arī nodrošinātu iedzīvotāju pamatbrīvības un ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi.

Pirms 14 gadiem mēs, Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstis, paudām vēsturisku apņemšanos izskaust galēju nabadzību un uzlabot pasaules iedzīvotāju veselību un labklājību piecpadsmit gadu laikā. Jaunajai attīstības programmai jāiet tālāk. Mums ir jārisina globāli izaicinājumi – konflikti, terorisms, nevienlīdzība, tiesiskuma trūkums, klimata pārmaiņas un dabas katastrofas.

Ilgspējas sociālā, ekonomiskā un vides dimensijas ir jārisina līdzsvaroti. Es pasakos ģenerālsekretāram par viņa personīgo iesaisti valdību, uzņēmējdarbības, rūpniecības, finanšu un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju sapulcināšanā, lai šonedēļ apspriestu klimata pārmaiņas. Latvija pilnībā atbalsta ģenerālsekretāra ierosinātās iniciatīvas.

Pēc 2015.gada risināmajiem jautājumiem ir jāaskān ar visām cilvēktiesībām un jābūt tiesiski pamatotiem. Jārisina nevienlīdzība un diskriminācija, izmantojot arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju progresu. Tie ir galvenie faktori visās attīstības jomās. Dzimumu līdztiesība ir būtiska, veidojot cieņpilnas un vienlīdzīgas attiecības sabiedrībā. Šīs vērtības Latvijai ir svarīgas. Mēs turpināsim aizstāvēt šīs vērtības globāli kā ANO Cilvēktiesību padomes loceklis pilnvaru termiņā no 2015. līdz 2017.gadam.

Visbeidzot, ANO darba kārtību pēc 2015.gada būtu jābalsta spēcīgā atbildības mehānismā un pastiprinātā globālajā partnerībā. Tādēļ ir nepieciešama aktīva valdību, pilsoniskās sabiedrības, privātā sektora un ANO struktūru iesaiste. Latvija ar nepacietību gaida ģenerālsekretāra sintēzes ziņojumu un starpvaldību sarunas, kas augstāko punktu 2015.gada samitā.

2015.gada pirmajā pusgadā Latvija uzņemsies prezidētājvalsts pienākumus Eiropas Savienības Padomē. Eiropai pasaule ir vajadzīga tikpat, cik pasaulei ir vajadzīga Eiropa. Tāpēc Latvijas prezidentūra koncentrēsies uz Eiropas Savienības iesaistes stiprināšanu globālā mērogā. Mēs aktīvi strādāsim, lai veicinātu Eiropas sadarbību ar tās kaimiņvalstīm un ar Centrālāzijas valstīm.

Prezidenta kungs!

Es apliecinu Jums manas valsts apņemšanos aktīvi iesaistīties centienos veidot mūsu kopīgo nākotni.

Paldies!

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-andra-berzina-uzruna-ano-generalas-asamblejas-69sesija-nujorka>